

PRITARTA

Rokiškio rajono savivaldybės tarybos

2024 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. TS-99

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS 2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS ŽODIS

Rokiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau – Tarnyba) siekia, kad visi Rokiškio rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) viešojo administravimo subjektai bei Savivaldybės kontroliuojamos įmonės laikytųsi įstatymų, tinkamo ir efektyvaus Savivaldybės biudžeto lėšų ir turto naudojimo, kad būtų tobulinama Savivaldybės finansų valdymo sistema.

Šioje ataskaitoje kviečiu susipažinti su svarbiausiais Tarnybos 2023 metais atliktais darbais.

Nuoširdžiai dėkinga Tarnybos komandai už atliktą darbą, Savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui, Savivaldybės administracijai už nuolatinį bendradarbiavimą, o audituotų subjektų vadovams ir darbuotojams – už konstruktyvias diskusijas, kantrybę, operatyvumą teikiant duomenis auditams bei rekomendacijų įgyvendinimą.

VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Tarnybos veikla orientuota į Vietos savivaldos įstatyme, Rokiškio rajono savivaldybės strateginiame veiklos plane numatytų tikslų realizavimą. Tarnyba dalyvauja vykdydama savivaldybės programą „Savivaldybės pagrindinių funkcijų vykdymo programa“, kurios tikslas – didinti savivaldybės veiklos organizavimo ir funkcijų įgyvendinimo efektyvumą. Tarnybos įgyvendinama priemonė – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos darbo organizavimas. Tikslui pasiekti kasmet sudaromas Tarnybos veiklos planas, kuriam numatomi einamaisiais metais vykdytini uždaviniai – audito ir kontrolės darbai. Nustatytus tikslus įgyvendiname, atlikdami finansinį (teisėtumo) ir veiklos auditą, teikdami išvadas savivaldybės tarybai bei atlikdami kitas teisės aktais nustatytas kontrolės funkcijas. Lentelėje pateikta informacija apie Tarnybos 2023 metų veiklas (sukurtą produktą) pagal nustatytus vertinimo kriterijus.

Veiksmas	Vertinimo kriterijus	Reikšmė, proc.		Faktiškai padaryta
		Planuota	Įvykdyta	
1. Finansinis (teisėtumo) auditas	Atlikti planuoti auditai, parengtos audito ataskaitos ir išvados	100	100	Atliktas planuotas 2022 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas, parengta audito ataskaita ir išvada savivaldybės tarybai.
2. Veiklos auditas	Atlikti planuoti auditai, parengtos audito ataskaitos	100	100	Atliktas planuotas veiklos auditas ir parengta audito ataskaita „Komunalinės paslaugos“.
3. Kontrolės funkcijos	Išnagrinėti prašymai, parengtos išvados	100	100	Prašymų šiais metais nebuvo gauta nei dėl skolinimosi nei kitais klausimais.

FINANSINIS IR TEISĖTUMO AUDITAS

Vietos savivaldos įstatymu Tarnyba įpareigota kasmet savivaldybės tarybai teikti išvadą dėl konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo. Tuo tikslu atliekamas savivaldybės viešojo sektoriaus subjektų grupės finansinis ir teisėtumo auditas. Ataskaitiniais metais įvertinome 2022 metų savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis, savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumą. Savivaldybės konsoliduotų finansinių ataskaitų rinkinyje konsoliduoti 35 subjektų finansiniai duomenys, nurodytas 140,6 mln. Eur vertės viešojo sektoriaus turtas, 15,6 mln. Eur – įsipareigojimai, 27,1 mln. Eur – grynasis turtas. Reikšmingos dalies duomenų, nurodytų ataskaitose, (turto – 2 proc., grynojo turto – 0,3 proc.) teisingumo patvirtinti negalėjome. Sąlyginę nuomonę dėl finansinių ataskaitų duomenų teisingumo pateikiame jau devinti metai. Tačiau stebime gerėjančią tendenciją, nes ankstesniais metais iškraipymų duomenys buvo ženkliai didesni.

Audito metu 6-ioms įstaigoms pateiktos 44 rekomendacijos, iš kurių 36 planuotos įgyvendinti 2023 m., faktiškai įgyvendintos 24 (67 proc.). 12 rekomendacijų vėluojama įgyvendinti, įstaigų prašymu suderintas kitas terminas, siekiant sudaryti joms galimybę patikslintus apskaitos duomenis suderinti su ataskaitos, kuri bus parengta jau 2024 metais, duomenimis.

Įgyvendinant 2023 m. finansinio (teisėtumo) audito metu pateiktas rekomendacijas, pasiekta:

Ilgalaikio turto srityje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ patikslinus Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą, Kamajų seniūnijoje apskaitomi keliai ir gatvės atitinka šio sąrašo duomenis; ➤ peržiūrėtas nebaigtos statybos sąskaitoje apskaitomo turto sąrašas ir statybos darbų užbaigimo aktai bei deklaracijos, eksploatuojami objektai iškelti į kitas turto sąskaitas (išskyrus Rokiškio miesto Topolių gatvę ir jos projektą); ➤ ištaisyti ilgalaikio nematerialaus turto, pastatų grupės turto apskaitos trūkumai; ➤ įstaigų ilgalaikiam materialiam turtui nustatytas naudingo tarnavimo laikas;
Darbo užmokesčio srityje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ visos lėšos darbo užmokesčiui patvirtintos savivaldybės taryboje; ➤ įmokos už darbuotojus, gaunančius mažesnę darbo užmokestį nei pavirtinta minimalioji mėnesinė alga, suplanuotos ir apskaitytos tam skirtame biudžeto išlaidų straipsnyje ; ➤ skaičiuojant išėtinę išmoką, vadovaujamosi galiojančiais teisės aktais;
Ataskaitų srityje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenys suderinti su asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų duomenimis; ➤ suderinti mokėtinų ir gautinų sumų duomenys Finansinės būklės ir Biudžeto vykdymo ataskaitose;
Kitose srityse	<ul style="list-style-type: none"> ➤ laikytasi valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymo 13 str. 3 d. nuostatų, kad Savivaldybės 2024 m. sausio 1 d. esantis įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) būtų ne didesnis už 2023 m. sausio 1 d. įsiskolinimą (mokėtinas sumas, išskyrus sumas paskoloms grąžinti); ➤ patvirtintas naujas finansinės apskaitos tvarkos aprašas ir finansų kontrolės taisyklės; ➤ sąnaudų sąskaitų grupės patikslintos pagal 11 VSAFAS reikalavimus; ➤ išlaidų sąskaitų grupės patikslintos pagal ekonominės klasifikacijos reikalavimus; ➤ sudaryti atsargų atidavimo naudoti aktai; ➤ inventORIZACIJA įstaigoje atlikta vadovaujantis patvirtintais teisės aktais; ➤ pasibaigus kalendoriniams metams į dokumentacijos planą įrašytas iš viso per metus užbaigtų bylų skaičius; ➤ peržiūrėtos ir patikslintos darbuotojų darbo sutartys, kuriose įrašytos kelios pareigybės; ➤ savivaldybei teikiama ir savivaldybės internetinėje svetainėje bei facebook paskyroje skelbiama informacija apie neužimtas darbo vietas įstaigoje;

Remiantis atlikto audito rezultatais, parengta ir pateikta išvada savivaldybės tarybai, kuri svarstyta priimant sprendimą dėl savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių tvirtinimo. Finansinio audito ataskaita apsvarstyta Kontrolės komiteto posėdyje.

VEIKLOS AUDITAS

Atliktas veiklos auditas „Komunalinės paslaugos“

Veiklos audito tikslas – įvertinti, ar lėšos, valdant savivaldybės nekilnojamą turtą (pastatus), naudojamos efektyviai. Pagrindiniai audito klausimai: ar biudžeto asignavimų komunalinėms paslaugoms planavimas užtikrina efektyvų jų naudojimą; kas įtakoja komunalinių sąnaudų dydį ir pokyčius Savivaldybės biudžetinėse įstaigose; kaip sprendžiamos Savivaldybės funkcijoms vykdyti nenaudojamo nekilnojamo turto problemos.

Veiklos audito rezultatai:

<p>Savivaldybės lėšų panaudojimas nekilnojamam turtui (pastatams) išlaikyti būtų efektyvesnis, jei pastoviai būtų analizuojamos ir laiku sprendžiamos nekilnojamojo turto valdymo problemos</p>	<p>Nesuvaldytas savivaldybės įsiskolinimo augimas:</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – 2018-2022 metų laikotarpiu Savivaldybės biudžeto apimtis augo, tačiau komunalinių paslaugų išlaidos jose didėjo sparčiau. Išaugo ne tik komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos, bet ir jų dalis visose prekių ir paslaugų išlaidose; – išaugusios kainos, ypač degalų ir komunalinių paslaugų bei drastiškai išaugusios kompensacijos už šildymą, įtakojo Savivaldybės įsiskolinimo augimą; – komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidų 2020-2022 m. laikotarpiu augimo tendencija būdinga tiek Rokiškio rajono savivaldybei, tiek ir kitoms Panevėžio regiono rajonų savivaldybėms. Rokiškio rajono savivaldybės komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos, tenkančios 1-am gyventojui, neviršija šių savivaldybių vidurkio.
	<p>Įstaigose nustatyti komunalinių paslaugų sąnaudų planavimo ir apskaitos trūkumai bei sąnaudų rodiklių reikšmingi skirtumai:</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – savivaldybės biudžetinių įstaigų komunalinės sąnaudos 2022 m. sudarė 2314,42 tūkst. Eur ir palyginus su 2020 m. padidėjo 849 tūkst. Eur arba 57,9 proc.; – didžiąją dalį komunalinių paslaugų sąnaudų sudaro šildymo sąnaudos – 2022 m. - 51,7 proc. (1196,45 tūkst. Eur). Per 2020-2022 m. jos padidėjo 70,9 proc. – švietimo įstaigose nustatyti dideli skirtumai tarp 2022 m. komunalinių sąnaudų tenkančių 1-am kv. metrui, 1-am įstaigą lankančiam vaikui, tarp plotų tenkančių 1-am vaikui; – savivaldybės švietimo įstaigose šildymo sąnaudos 2022 m. visose komunalinėse sąnaudose sudarė 67,2 proc., tuo tarpu visų biudžetinių įstaigų vidurkis – 51,7 proc.; – 2022 m. 5 įstaigos neapskaitė visų ar dalies komunalinių paslaugų sąnaudų straipsnių; – vis dar nustatomi atvejai, kai įstaigos pačios neapmoka komunalinių paslaugų už naudojamus plotus, nes patalpos joms neperduotos; – nėra informacijos, kiek komunalinių sąnaudų biudžetinės įstaigos patyrė vykdydamos joms priskirtas funkcijas ir kiek apmokėjo už bendruomenes ar asociacijas, kurios nuo šių mokesčių atleistos.
	<p>Nenaudojamo nekilnojamojo turto mažėja, tačiau sprendimai dėl dalies jo nepriimti</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – savivaldybės turto valdymo strategija yra parengta, jos vykdymas numatytas strateginiuose dokumentuose, tačiau nepakankamai aiškus strategijoje apibrėžtų rodiklių apskaičiavimas; – dėl nustatyta tvarka nerengiamos savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaitos, strategijos vykdymo stebėseną yra nepakankama ir Savivaldybė gali neturėti reikiamų duomenų nekilnojamojo turto valdymo sprendimams priimti ir turtas gali būti valdomas neefektyviai; – savivaldybė savo funkcijoms vykdyti nenaudoja 23,2 tūkst. kv. m. valdomų pastatų plotų. Nors šis plotas nuo 2020 m. sumažėjo 9,1 proc. (2,3 tūkst. kv. m.), tačiau vis dar sudaro per 13 proc. visų savivaldybės pastatų plotų; – 71 nenaudojamas pastatas/patalpa (arba 52,6 proc. visų nenaudojamų) yra įtraukti į viešame aukcione paduodamo nekilnojamojo turto sąrašą. Dėl kitų - 64 vnt. (47,4 proc.) - sprendimai nepriimti;

- savivaldybės biudžetinėms įstaigoms nenaudojamo nekilnojamojo turto išlaikymas 2022 m. kainavo 21,3 tūkst. Eur.;
- biudžetinių įstaigų apklausa parodė, kad jos savo valdomus nekilnojamojo turto plotus pilnai išnaudoja funkcijoms vykdyti ir nurodė neturinčios laisvų, nenaudojamų patalpų, o 5 įstaigoms patalpų net trūksta. Tačiau, tuštėjantys švietimo įstaigų pastatai kaimo vietovėse, verčia ieškoti sprendimų, kaip optimizuoti pastatų naudojimą ir sumažinti komunalinių paslaugų išlaidas.

Savivaldybės administracijai pateiktos 8 rekomendacijos dėl:

- Savivaldybės 2024-01-01 įsiskolinimo (mokėtinos sumos, išskyrus paskoloms gražinti), kad jis būtų ne didesnis už 2023-01-01 įsiskolinimą;
  - nenaudojamų pastatų ar jų plotų identifikavimo metinės inventorizacijos metu ir sprendimų priėmimo nustatyta tvarka;
  - savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaitas rengimo nustatyta tvarka, nenaudojamų pastatų / patalpų sąrašų viešinimo;
  - nenaudojamo nekilnojamojo turto pokyčių stebėsenos vykdymo ir optimalių turto valdymo sprendimų, užtikrinančių efektyvų savivaldybės lėšų naudojimą, priėmimo;
  - švietimo įstaigų funkcijoms vykdyti naudojamų pastatų (patalpų) plotų bei jų išlaikymo išlaidų, tenkančių 1 moksleiviui apsvaistymo, ir būdų komunalinių paslaugų sąnaudų efektyvumui didinti ieškojimo;
  - Turto valdymo strategijoje apibrėžtų rodiklių peržiūrėjimo ir detalizavimo;
  - pastatų (patalpų) perdavimo įstaigoms, faktiškai juos naudojančioms funkcijoms vykdyti ir su šių pastatų eksploatavimu susijusių komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidų apmokėjimo;
  - biudžetinėse įstaigose neapskaitytų ir nevyriausybinių organizacijų nesumokėtų komunalinių paslaugų išlaidų.

Kitoms 4 įstaigoms pateiktos 4 rekomendacijos dėl komunalinių paslaugų apskaitos pagal 11 VSAFAS nuostatas.

Kadangi veiklos auditas baigtas metų pabaigoje, tai daugumos rekomendacijų (9) įgyvendinimo terminas nesibaigęs.

Įgyvendintos visos trys 2023 metais planuotos įgyvendinti rekomendacijos:

- ištaisyti komunalinių paslaugų sąnaudų apskaitos trūkumai 3 įstaigose.

Veiklos audito ataskaita apsvaistyta Kontrolės komiteto posėdyje.

KONTROLĖS FUNKCIJOS

Prašymų šiais metais nebuvo gauta nei dėl skolinimosi nei kitais klausimais.

STEBĖSENA

Vertindami viešojo sektoriaus sričių rizikas, identifikuojame problemas, audituoti pasirenkame sritis, kurios, mūsų manymu, reikalauja reikšmingo pokyčio viešajame sektoriuje. Aktyviau bendradarbiaujame su audituojamaisiais rekomendacijų formulavimo ir jų įgyvendinimo metu, nes siekiame bendro tikslo – laiku priimti sprendimus ir pasiekti teigiamus pokyčius. Todėl didelį dėmesį skiriame audito metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenai.

2023 metų audito ataskaitose buvo pateiktos 56 rekomendacijos, iš jų 39 - aktualios (2023 metais baigėsi jų įgyvendinimo terminas). Ataskaitiniu laikotarpiu įgyvendintos 27 arba 69 proc. aktualių rekomendacijų, 12 rekomendacijas vėluojama įgyvendinti.

Vykdomė ir ankstesnių metų neįgyvendintų rekomendacijų stebėseną, kol bus išspręstos audito metu iškeltos problemos ir jų atsiradimo priežastys. Stebėsenos rezultatai pateikti rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje.

Didelį poveikį audito rekomendacijų įgyvendinimui turi ir audito rezultatų svarstymai Kontrolės komitete.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS IR IŠTEKLIAI

Tarnyba 2023 metais, be audito ir kontrolės funkcijų, vykdė ir jai, kaip biudžetinei įstaigai, teisės aktais nustatytas funkcijas:

- Parengta 2022 metų viešųjų pirkimų ataskaita ir pateikta Viešųjų pirkimų tarnybos informacinėje sistemoje.
- Parengta 2022 metų valstybės tarnautojų mokymo ataskaita ir pateikta „Vataras“ sistemoje.
- Parengta ir pateikta informacija apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Tarnyboje 2022 metais.
- Sutvarkytos Tarnybos 2022 metų dokumentų bylos, suderinti ir patvirtinti užbaigtų bylų apskaitos dokumentai.
- Parengtos finansinės ir kitos ataskaitos už 2022 metus pateiktos atitinkamoms institucijoms.
- Savivaldybės kontrolierius 2023 m. išleido 8 įsakymų veiklos, 14 personalo, 8 atostogų klausimais, išdavė 2 pavedimus atlikti auditus.
- Tarnyboje 2023 metais užregistruotas 101 gautas dokumentas, parengta ir išsiųsta 34 raštai įvairiais Tarnybos klausimais.
- Parengtas ir suderintas su apskrities archyvu 2024 metų dokumentacijos sąrašas ir dokumentų registrų sąrašas;
- Sudarytas ir patvirtintas Tarnybos 2024 metų veiklos planas.

Tarnybos buhalterinę apskaitą tvarko ir atskaitomybę rengia Savivaldybės administracijos centralizuotos buhalterinės apskaitos skyrius. Finansinės ataskaitos parengtos pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Rokiškio rajono savivaldybės biudžete Tarnybai savivaldybės pagrindinių funkcijų vykdymo programos priemonei „Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklos organizavimas“ vykdyti patvirtinta 113,6 tūkst. Eur, panaudota 113,4 tūkst. Eur biudžeto asignavimų, iš jų darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui – 112,1 tūkst. Eur, visoms kitoms išlaidoms – 1,3 tūkst. Eur.

Ataskaitiniais metais nebuvo etatų bei valdymo struktūrų pasikeitimų. Tarnyboje pareigas ėjo trys valstybės tarnautojai: savivaldybės kontrolierius (įstaigos vadovas) ir du vyriausieji specialistai. Visi darbuotojai 2023 metais kėlė kvalifikaciją. Dalyvavome 6 mokymo priemonėse, kurių kaina 0,4 tūkst. Eur.

KITA INFORMACIJA

Tarnybos tobulėjimo kryptys

Tarptautinius audito standartus atitinkantis auditas ne tik įpareigoja išlaikyti aukštą atliekamo audito kokybę, bet ir skatina didinti audito poveikį, tobulinti profesinę kompetenciją, vykdyti efektyvią, į rezultatus orientuotą veiklą, skatina profesinį darbuotojų bendradarbiavimą bei dalykinę pagal vienas kitam. Nuolatinis žinių tobulinimas organizuojamuose mokymuose, domėjimasis gerąja praktika ir jos pritaikymas darbe padeda siekti, kad Tarnybos veikla ir auditų rezultatai kurtų didesnę naudą visuomenei. Didelę įtaką tam turi ir vienodas audito rezultatų suvokimas ir tinkamas audito rekomendacijų įgyvendinimas. Todėl prioritetinėmis sritimis išlieka audito poveikio didinimas, efektyvus turimų išteklių naudojimas ir darbuotojų kompetencijų didinimas.

Svarbus veiksnys, siekiant didesnio audito poveikio, yra nešališkas audito rezultatų viešinimas, todėl Tarnybos auditų ataskaitos ir išvados teikiamos ne tik audituojamų subjektų vadovams, Savivaldybės merui, bet ir skelbiamos viešai Savivaldybės interneto puslapyje www.rokiskis.lt, kad visuomenė gautų objektyvią ir nešališką informaciją apie Savivaldybės lėšų naudojimą ir turto valdymą.
